

Az előfizetési pénzek és hirdetési díjak, általában a lap anyagi részét illető közlemények a kiadó-hivatalhoz (Pannónia könyvnyomda és kiadó-részvénytársaság) intézendők.

Hirdetményeket elfogad:

Hausenstein és Vogler Budapestben, Bécsben, Berlinben, Münchenben, majnai Frankfurtban, Stuttgartban, Hamburgban és Bernben. **Mosse Rudolf** Bécsben, Prágában, Münchenben, Hamburgban, Nürnbergben, majnai Frankfurtban, Strasburgban, Berlinben, Zürichben, Boroszlóban és Nürnbergben. **Lang L.** nemzetközi hirdetési irodája Budapestben. **A délnémet hírd. iroda** Stuttgartban. **A sügerfélé könyvkereskedés** Frankfurtban. **Schlotté E.** Bremában, **Fort Jenő** Lipcsében.

KASSA és VIDÉKE

POLITIKAI ÉS VEGYESTARTALMU HETILAP.

A KASSAI SZABADELVÜPÁRT és

A SZEPESIGAZDASÁGIEGYESÜLET KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden kedden.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőhöz (Kovács-utca, 16. sz.) intézendők.

Bérmegtelen leveleket nem fogadjunk el.

Kéziratokat nem adunk vissza.

Előfizetési feltételek:

Egész évre 6 frt
Fél évre 3 " 50 kr.
Negyed évre 1 " 50 kr.

Hirdetési díjak:

öt hasábos petit sor 5 kr.

NYILTTÉR:

három hasábos petit sor . 15 kr.

1. oszt. II. oszt.
2. — 14
14. — 12
46. — 44
44. — 40
60. — 56
84. — 80
72. — 68
50. — 46
2. — 1
50. — 46
84. — 80
84. — 80
14. — 10
16. — 15.20
18. — 15
9.40 — 9
14. — 12
6.20 — 5.80
10. — 8
8. — 7.40
10. — 8
14. — 13.60
15. — 14
10.40 — 10
10. — 9
2. — 1.60
7.80 — 7.40
6. — 5
5. — 4.80
4.80 — 4
4.20 — 4
3. — 2.80
4.60 — 4.40
4.20 — 4
27. — 26 1/2

ner Alajos.
án.

9. §§-ainak in-
szinormértékül.
k a Kassa va-
lakó hitelezők,
i sorrend meg-
elár felosztása-
ltetésük végett
tat rendeljenek
kását az eladá-
bban jelentsék
en a részükre
mel kinevezett
li ügyvéd által

tnak mindazok.
boesátandó bir-
vagy más igé-
elsőbbbségi jo-
vélnék, miszer-
t jelen hirdet-
s lapban való
l számítandó 15
n értesítést nem
a kir. törvény-
óságához nyújt-
k a végrehajtas-
tván, igénylők
öslégére fognak

r. törvényszék,
óságának 1875.
napján tartott

y Péter,
lnök,
ssy Árpád,
éki h. jegyző.

vő tágo-
gy 600
öszl- és
-lkétől

k Vin-
134 6—6

MÉLTÓSÁGOS ÉS FÓTISZTELENDŐ

Perger János,

kassai egyházmegyei r. kath. püspök stb. stb.
† 1876. ápril hó 5-én.

Emlékezést, emlékezést neki!
S ha sirhalmához mentek: ejtsetek
Reá egy könyvet, mert megérdemel
Egy könyvet az, ki annyit szarított föl
Meleg lelkének hó sugarival! —

Egy nagy lélek vált meg ismét porhü-
velyétől A legnemesebb szívek egyike
szűnt meg dobogni egy daliás alakban. A
menny gazdagabb lett egy soha senkinek
sem vétett jó-lélekkel; a föld szegényebb
egy erkölestiszta egyháznagygyal, egy párat-
lan becsületességű és utánzásra-méltó jellemű
férfinval, egy hű hazafival! . . . Méltóságos
és Fótisztelendő Perger János, kassai egyház-
megyei püspök stb. nincs többé! — Hosszu
és fájdalmas szenvedések után elhunyt ápril
hó 5-én.

Ravatala körül csoportosulunk!
... könyve a részvét.
Sőt még a gyűlölség is ha itt volna
Ejtene egy drága gyöngyöt,
Egy könyvet e koporsóra! —

E gyászszemély által oly mélyen meg-
vagyunk hatva; keblünk a nagy fájdalomtól
annyira leverőleg van sújtva, hogy érzelme-
ink kifejezésére kellő szavakat nem találunk.
Nem célunk nekrológot írni a nagy el-
hunyt fölött. Az ő neve már által van adva az
egyház történelemnek. Ennek lesz feladata
vele tüzetesebben foglalkozni. —

Midőn közel nyolc évvel ezelőtt püs-
pöki székének elfoglalása alkalmából először
volt szerencsénk látni városunkban e nemes
alakot, már ezen első kedves benyomás is
felejthetetlen nyomokat hagyott maga után
keblünkben. Emlékeztetett ő a Vitézre, — a
Tomoryakra.

Ritkán találkozott még szebb testben
szebb lélek! . . .

Tekintettel püspökségének kezdetén ifju
férfikorára, sok szép várakozást fűztünk tett-
dus élte *hosszának* remélt tartamához! . . .

E reményünkben fájdalom! esalódtunk.
A Gondviselés másként rendelkezett; . .
kiszolgált őt a legjelesebbek sorából; — ki-
ragadta szerettei, — tisztelői köréből. —

A Perger János püspök után maradt
úrt méltóan betölteni véghetetlen nehéz
lesz! . . .

Ma, reggeli 8 órakor, utolszor zúgnak
a gyászharangok elhunytá alkalmából. —
Most kísérjük tetemeit végső nyughelyökre.

Fényeskedjék neki az örök békeesség!
P. Sándor.

Önámítás nélkül. . .

Apulejus Európa legpoetikusabb népének
nevez minket. És mi igazat adunk neki, de egy-
uttal kénytelenek vagyunk kinyilatkoztatni, hogy
e rövid jellemzés korunkban már megszegyenítő
szemrehányást tartalmaz egy nemzetre nézve s
reá a még mindig tartó fejletlenség jellegét
nyomja.

Az emberiség lerázva magáról a gyermek-
köntöst s összetörve vesszőparipáját, miután ifjukora
képzeletvilágát is bekalandozta, „madonná“-ja előtt
érzelmeiben áradozva, — mint ez az egyes ember
életében történik, — mindkét életkornak örökre

hátat fordított, legfeljebb csak az emlékezet sze-
mével tekintve vissza azokra.

A merő állati-ösztön és a tulnyomólag a
képzelet s kedély uralma korszakának lezajlása
után természetzerűleg az észnek, a higgadt, kom-
moly gondolkodásnak kell kormánynya jutni, mely
sem pusztán az állati ösztön, sem kizárólag a
fékvesztett képzelődés esábszavaira nem hajlik,
hanem a józan megfontolást hívja tanácsadóul s
amit ez jónak s célszerűnek ismer el, ahhoz még
azon esetben is ragaszkodik, ha talán hajlamai s
vágyai ellenkezének is azzal.

A fejlődés, az átmenet egyik korból a má-
sikba, természetesen nem róhamosan s nem min-
den népnél ugyanazon időtartam alatt megy végbe.
A régi, megszokott eszmék is ép oly nehezen
irthatók ki, ha egyszer mintegy természetünkbe
mentek át, mint az ujak is csak lassan, huzá-
mosb idő alatt hódíthatják meg a szíveket. A
vastagabb, durvább köteleket, melyek a mul-
hoz fűztek, részben már széttéptük, de a finom szálak
végtelen sokasága van még hátra, melyeket el-
metszeni a haladás ollójának nem oly könnyen s
hamar fog sikerülni.

Amint most vagyunk még, teljes joggal ne-
vezhetni minket poetikus népek; és e szerint
olyan népek, melyek még mindig a képzelőtehetség
és kedély befolyása alatt áll, nem pedig az érte-
lem uralmának hódol, vagyis amely még mindig
az ifjúkor rózsás s gondtalan gondolkodásmódját
s érületvilágát osztja. Összes szellemi szerveze-
tünk, gondolkodásunk, érületünk, sőt történel-
münk, egyszóval egész életünk a költészet zomá-
cával van bevonva; a költészet *ere* annyira ki-
van mivelve fajunkban, hogy „azt szívjuk be a
levegővel, azzal táplálkozunk férfi korunkban és
azzal megyünk a sirba. Egy külön nemzetet tar-
tunk, melynek nincs más dolga, mint hogy minket
ábrándjainkon elringasson, vagy jókedvünk szilaj-
ságát előidézzé. Nóta mellett születünk, kedve-
nőtainkat hűségesebben őrizzük meg, mint politi-
kai, vagy gazdasági elveinket s nótával megyünk
a koporsóba. Egész szellemi szervezetünk egy
alakult, hogy a dolgokat rendszeren inkább phan-
táziánk, mint értelmünk által fogjuk fel és te-
kintjük. Tíz es-t közül kilében az nyer kedve-
séget és elfogadtatást nálunk, ami a képzelethez
és szívhez szól afölött, mi csak az értelmet győzi
meg. Jobb szeretjük azt, ami szép, mint ami okos.
Egész históriánk öntudatlanul meghamisított, ki-
szépitett poeise a multnak s haragszunk arra, ki
a költészet mázát le akarja róla törölni s nekünk
az igazságot megmondani. . . . Önmagunkról alko-
tott egész felfogásunk egy nagy ábránd, egy poe-
tikus fictio. S bizonyos daeos makaessággal ragasz-
kodunk ezen egész poetikus világhoz, kárhóztatva
azt, ki annak ellentmond s azt hazugságnak ne-
vezi s megünnk előre, félig ébren, félig álomban,
ezen talán szép, de vészes varázs hatása alatt.
Olyanok vagyunk, mint az az ember, ki egyszer
bánatában leitta magát és folyvást ivott s azóta
sohasem tudott s most már nem is akar kijóza-
nodni. Félig örökké mámoros s magában azt tartja
józánságnak. Álomnak tekintjük az életet, a köl-
tészet paradicsomának, melyet átélvezní rendel-
tésünk, nem pedig kötelességnek, melynek leg-
főbb öröme azon öntudatban fekszik, hogy azt a
legkisebb részletéig férfiasan betöltöttük.

A keleti származás tulnyomólag rosz tulaj-
donságai manap is még tagadhatlanul felismerhe-
tők rajtunk s bennünk. Szeretjük illúsiókban rin-
gatni magunkat s kedves kötelességnek tartjuk,
kedvencszeméinket másokban is dédelgetni, ápolni.
Keveset törődünk vele, hogy bekötött szemmel
senki sem járhat egyenesen s ha előre akarunk,
mindenekfölött tiszta látérzéssel kell birnunk s
be kell látnunk, hogy felelősség-terhes könnyel-
műség, a tömegben csak oly érzelmekeket szítani,
melyekkel birni akar s nem olyanokat, melyekkel
birnia kell. A komolyabb tudományok, tartósabb,
szellemi foglalkozás, a munkától nem csekély mér-

tékben nyilatkozó idegenkedés s a kényelmesség.
jó élet s élvek utáni törekvés — bizonyára szin-
tén amint a jellemző vonásai a keleti természetnek,
ugy elvitáztatlanul még mindig megvannak a
legnagyobb mértékben fajunkban. „Hogy a mun-
kában ambítiót, boldogságot s büszkeséget találjunk, ez
valami szokatlanul csodálatos eszme a magyar ember
előtt. S ez ől meg minket, nem a német. Nem be-
csüljük sem a munkát, sem a tudományt: ez nagyobb
esapás rajtunk szegénységünknel is.“ „Beesüljük-e a
munkás embert úgy, mint ahogy megérdemli, mint
amennyi becsültetésre csupán munkásságaért joga
van? ad-e a munka magában elég anyagi jutal-
mat és társadalmi becsültetést? Nem vált-e ko-
runkban csaknem közmeggyőződössé, nem hallunk-e
folytonos panaszokat, „hogy egy befolyásos pro-
tegeur többet ér a legkitünőbb jellem- és tehet-
ségűnél; ez ama nélkül éhen halhat, ha csak kitü-
nőségei közé nem tartozik az is, hogy rögtön egy
olyat tud szerezni magának, akinek aztán főbb
szempontját és érdekeit elfogadják? És e protectio
nálunk nyíltan, szembeeszközleg, szinte bevallva
történik.“ Mindez csak ott lehetséges, hol a tu-
domány, munkaszeretet még nem birnak az őket
megillető becsesél.

Avagy talán átmentek vérünkbe a század
mozgató eszméi, a valódi democratia elvei? Bi-
runk-e csak tiszta képzetel, felfogással — tartóz-
kodás nélkül szólunk, miután nem egyeseket, ha-
nem népünket tartjuk szem előtt, — birunk-e,
mondjuk, helyes felfogással azon eszmékről, me-
lyek a culturállam alapfogalmát teszik? Oly rit-
kák-e napjainkban a miveltiségről keringő tév-
eszmék és annak torzpéldányai? Elengedhetlen
alkatelemei-e annak már a tágasb világnézet,
alapos képzettség s becsületesség, nemes gondol-
kozás s gyöngédség, igazság- s kötelesegerzet, s
nem találkozzunk-e ezek helyett inkább felületes
gondolkodással, nyerseséggel és erőszakkal?

Nem vesszük-e még most is absolut értele-
ben a szabadságot, mely így értelmezve egyenlő a
szabadsággal és féltelenséggel? „Az emberek so-
kasága nem ért-e manap is a szabadság alatt
valami külső dolgot, olyan tündérszerű valamit,
mint az első keresztények istenorzsága, amely kész,
valamiképen eljö valahonnan, letelepszik az em-
berk közt és teljes a boldogság? Vallja-e, hirdeti-e
a többség, hogy a szabadság nem kívülről jön
hozzánk, hanem belőlünk tejlik kifelé. és hogy
minden művelt ember szabad, hogy rabláncokban
és méregpohárral kezünkben is szabadok lehetünk,
ha rabok lenni nem akarunk? Mondhatja-e valaki,
hogy a törvény tisztelete, mások jogainak respek-
tálása erős-oldala népünknek? Pedig az önuralom-
ban, akarunk jogszerinti megszorításában rejlik
a szabadság.

Es nem vagyunk-e hasonlóan az egyenlőség
eszméjével is? Nem értelmeztetik-e ez is gyakran
tévésen? Nem értenek-e intelligens emberek az
egyenlőség alatt kizárólag törvényelőtti egyenlőséget
s nem hamis felfogás-e ez? Létrejött-e nálunk az
érdemek aristocratiája, amelynek nem kell dip-
lóma, rang és érdemkereszt, mert előtte minden
jóérzésű ember, szíve sugallatából, önkéntes kész-
séggel meghajol? „Elfogadtuk-e a miveltiséget oly
alpnak, melyen a különböző születésű, rangu és
vagyonu emberek a társadalomban is egyenlőknek
tekintessenek?

Hogy vallási kérdésekben is mennyire elfo-
gult s a helyes iránt mennyire tájékozatlan a
többség; hogy erőszben is mily távol vagyunk
még a tenkölt, jobbra és balra igazságszóto gon-
dolkozástól, nem is akarjuk bővebben fejtegetni.
A tapasztalás fényesen igazolja, hogy a legüdvö-
sebb reformeszmék e sziklán, a felekezeti szük-
keblűség- és féltékenykedésen hajótörést szenvednek
s a legnemesebb, legszilárdabb akaraterő is meg-
törik.

Sok tárgyra nézve vonhatnánk még párhuzá-
mot népünk politikai s társadalmi érettségi foka

és a culturállamoké között. De itt még csak egyet hozunk fel.

Nincs mivel nemzet, melynél oly mértékben uralkodnék a személycultus, mint minálunk. Igen természetesen. A műveltségben kevésbé előhaladott nép az eszmét azonosítja annak hordozójával. Ha egyszer sikerült valakinek bármilyen módon képzetünket megvesztegetni, képességei iránt jó véleményét támasztani s feje köré nymbust körítettetni: nem kutatunk, nem okoskodunk, vakon követjük őt árkon-bokron keresztül. A tekintély iránti vak hódolat s az ahhoz való ragaszkodás. — természetesen csak bizonyos időpontig, míg ki nem ábrándulunk. — általános s jellemző tulajdonsága népünknek. Innen van, hogy akit egyszer felkaptunk, teleaggatjuk szent-kép gyanánt mindenféle cifrasággal, kitűnő képességekkel s tulajdonokkal, melyekről szegénynek semmi tudomása sines s a népszerűség nymbusával övezünk fel egyéneket, kik maguk sem tudják, hogy jutottak hozzá. Ezért történik, hogy egynek tévedése mindig milliókat sodor el, kiknek ellenében mások eltérő, helyes nézetei csak roppant küzdelem után vergődhetnek érvényre, ha épenséggel el nem bukunk. Erről tanuskodnak politikai küzdelmeink, hírlapi és magánvitáink. Itt is csakhamar elhagyjuk a tárgyilagos álláspontot s az eszmék hordozójának személyiségét törekszünk tehetetlenné tenni, jól tudva, hogy ha leontjuk hitelét s a róla alkotott kedvező véleményét, egyúttal eszméit állítottuk pellengérré s megszibbasztottuk hatásukat.

Ezek népünk kiválóbb jellemvonásai. Nem hiszünk, hogy tuzotunk volna. Fájdalom! számok hasonló tapasztalatai s nyilatkozataira hivatkozhatunk.

Es vajjon a komoly, felvilágosult, az élet viharában megérett férfi jellemvonásai-e ezek, avagy a még csak pusztán a képzelet világával szemlélő s a szív befolyása alatt álló tapasztalatlan ifjú? S nincs-e hát igaza Apulejnak, midőn népünket Európa legpoetikusabb népének nevezi? Dr. Szemák István.

— Angliában is deficitet mutat az államháztartási költségvetés. Az összeg, melynek fedezéséről gondoskodni kell 774.000 font. E fedezés céljából a kincstárnok a jövedelmi adónak egy pennyvel való emelését javasolja, a 150 fontnyi jövedelem azonban fölmentetnék ez emelés alól. Ezen adónak behozatala folytán meg 365.000 font sterling feleslegre van kilátás.

— A francia senatus f. hó 3-án elfogadta az ostromállapot megszüntetésére vonatkozó törvényjavaslatot.

— A bosnyák szökevények marc. hó 22-én távirati uton intéztek kérelmet a három nagyhatalomhoz, melyben kijelentik, hogy a török uralom alá a zsarnokság és erőszakosság miatt nem térhetnek vissza s hogy a kihirdetett reformokban

eddig tapasztalataik után a legkevésbé sem bízunk — és melyben ennél fogva azt kéri, hogy a tőlök elvett fegyverek adassanak nekik vissza létező biztosítására.

— A Suttorinában összegyűlt felkelő-vezérek a következő békefeltételeket állították föl: A török csapatok kivonulása a Hercegovinából; a porta köteleztetik, hogy egy évre gabnát s az elpusztított házak fölépítésére szükséges pénzt adjon; a fölkelők megtartják fegyvereiket; a nagyhatalmak biztosítják a feltételek megtartását.

— Weszelicky Bozedar orosz ügynök és Gortsakoff herceg felhatalmazottja a Suttorinában egybegyűlt fölkelővezéreknek kijelenté, hogy a cár komolyan tanácsolja nekik a béke megkötését s a szultán reformjai elfogadását.

— A delegációk május hó első hetében nyitottak meg; a napot meghatározni még nem lehetett, mert nem tudatik, hogy az akademia, nagy gyűlései miatt, mikor engedheti át termét az osztrák delegatiónak.

— A király ő Felsége elnöklése alatt f. hó 6-án tartott ministertanács végleg megállapította a 1877. évi közös budget-t. Az előirányozat valamivel kisebb mint a jelen évre megszavazott szükséglet.

— A képviselőház utolsó ülésén a szélsőbal részéről a következő határozati javaslat terjesztett elő: „A képviselőház kinyilatkoztatja, hogy a nemzetgazdaság érdeke, az állami pénzügy rendezése, a polgárosodás fejlődése, a béke biztosítása követik a hadsereg létszámának nagymérvű leszállítását. A képviselőház elvárja, hogy a kormány arra használja fel befolyását, hogy az európai államok által a hadseregek létszámának egyenlő mérvű és egyidejű leszállítása, mint az államok érdekében multhatlanul szükséges intézkedés, ismertessék fel és valósítsák meg. A képviselőház rokonszenvvel fogadja egy európai képviselői-értekezlet eszméjét, mely a hadseregek létszámának egyenlő mérvű és egyidejű leszállítása és valósítása iránt értekezzék. Budapesten, 1876. évi marc. hó 29-ik napján.”

— Az országgyűlési jogügyi bizottság f. hó 3-i ülésében a büntető-törvényjavaslatot a részletes tárgyalás alapjául elfogadta s az egyes elvek érdemleges megvitatását az illető szakaszok tárgyalatása idejére halasztotta.

— Az árviz károsultak javára ujabban 2 frtot kaptunk t. E. J. ü. úrtól.

— A helybeli szabadelvű-párt válaszmánya — mint azt a „A. k. Közlöny” hirdeté — csakugyan gyűlést tartott, t. hó 7-én, a nagy kaszinó kisebb termében. A megjelentek száma nem igen nagy volt. Mindössze vagy 24 tag lehetett együtt. Szilcz István úr elnökül, Demeter Titusz mint jegyző,

idomították át, mint ezt kétségtelenül a Toldy Miklós mondájában tapasztaljuk.

Ezen Toldy Miklós, szerény véleményem szerint, nem lehetett más, mint az erős Botond, az árpádok hős, ki ötszáz évvel később a varázshatalmu költői szabadság által Nagy Lajos király idejébe ültették át. Toldy Miklós történetét a XVI. század közepén Hosszú Selymes Péter adta ki. A népnek az a legújabb időkig kedvenc olvasmánya lett s Arany János, remek művében, halhatatlanná tette a Toldy-ívet.

A hegedűsök a névtelenség homályába burkolóztak. Rendjük emléke halhatatlan, de az egyének eltűntek s műveiket nem is írás utján, de szájról-szájra szálló hagyományként örökölte egyik nemzedék a másik után. Így csak tartalmukat és sem nyelvészeti, sem költői versalakjokat nem örizte meg az irodalomtörténet s a néphagyomány.

Alig néhány verstörök menekült meg az enyészettől. Pár sort legyen szabad idéznem. Egyik szent István jobbjáról, a nagy nemzeti ereklyéről szól:

„Oh discóséges szent jobb kéz
Téged magyar óhajta néz
Drága kinsze népünknek
Nagy öröme szívünknek”

Vagy nezzük a másikat, 300 évvel később. Nagy Lajos király özvegye biztatja Forgács Balázst, hogy a bitörő kis Károlyt gyilkolja meg:

„Balázs öld meg a királyt
S neked adom Gimesvárt”

Vagy más verse szerint:

Vágy Forgács, vágy,
Tied lesz Gimes és Gács!

E népénekesek, kik az őskorban történet-előtti ismeretlen időkben keletkeztek, végig élték az ötszáz éves középkort híven képviselve a kor irányzásait és költészetét. Az utolsó dalmok volt Tinody Sebestyén a XVI. században, ki lanttal kezében, koszorús fűvel járt faluról-falura, hogy a tördökülés miatt kétségbeesett népet vigasztalja, bátor fellepésre buzdítsa s a vitézség bámulatos példái által lelkesítse. Vele a pogánykor e nemes dalmokai rendje örökre eltűnt a föld színéről.

működött. Mindenekelőtt jóváhagyatták a pénztárnok által kifizetett és bemutatott számlák és nyugták. Erre Eder Ödön indítványára elhatározottak, hogy a párt a maga kebelében gyűjtést indít meg a nagy hazafinak, Deák Ferencnek emlékére állítandó szobor javára. Most következett a legérdekesebb és nem kevésbé fontos tárgy. Mint az „A. k. Közl.” újságot, lapunk ellen csakugyan indítvány volt téve a párt 15! tizenöt következő tagja részéről: a Benezur G. Oziner M. Eder O. Demeter T. Hitter Gy. Klein A. Loosz J. Maurer, Mauritz R. Mertz, Palasthy E. Szikay L. Toth J. szappanos, Widder M. és Zähr R.-éről, kik előtt állítolag tudva sem volt, hogy a „K. és V.” a párt közlönyévé választott volna. Hosszabb eszmessere után Barthos Tivadar indítványára elhatározottak, hogy mondja ki a választmány 1-ször mikép a pártnak a párt érdekeit felkaroló közlönyre valóban szüksége vagyion; 2-ször mikép a párt a „Kassa és Vidék”-t közlönyének ismeri és 3-szor hogy gondoskodni fog, mikép az említett lap szellemileg és anyagilag támogathassék és így a párt törekvéseinek hathatós tényezőjévé tétessék. A bizottságba, melyre e feladat megoldása bízott, Barthos Tivadar, Eder Ödön és Mauritz Rezső urak választottak meg.

A magyar kisbirtokosok országos földhitel-egyesülete. *)

(Folytatás.)

IV.

K) A kölesönökről. Az egylet kölesöneiben csak egyleti rendes tag részesülhet.

A legkisebb kölesön, melyet az egylet ad, öt frt.

Az egylet kölesönöket ad: 1. jelzálogi biztosíték mellett a megállapítandó becsértéknek földbirtoknál első 30 — szőlőknél 15% -a erejéig, 2. Kézi zálogra u. m.: a) magyar állampapírok, sorsjegyek, a „magyar földhitelintézet” — és az egyesület záloglevelei s egyéb — az egyesület igazgatósága által koronként kijelölendő biztosított (ugyanevezett bankképes) értékpapírokra a tőzsdei árfolyam 3/4-részig. b) arany és ezüst-pénzre a teljes névértékig s egyéb arany- és ezüst-neműekre fémértékük feléig; végre 3. személyes hitelre.

A hitelezéseken kívül az egylet még mezőgazdasági természetűekre is adhat kölcsönt, mely üzletág felvétele azonban csak közgyűlésének különös határozata és az egyesület igazgatóságához tett bejelentés folytán történik. Ezen kölcsönzésekre nézve főszabályul szolgál, hogy a kölcsön az elzálogosított termények helyi piaca árának felét meg nem haladhatja és hogy a rakhelyiség-

*) L. lapunk mult s előbbi számai ily eikkeit. E eikkeket különös figyelembe ajánljuk. Szerk.

Előadásom bevezetésében említém, hogy a magyar három kinszet hozott magával, az ősvallást, alkotmányt és gyönyörű keleti nyelvet, e három legszorosabb összefüggésben van egymással, mert a társ papok nemesek a vallás őrei, irástudó bölcsék, igazságos bírák, költők, prófétai-irók valának, hanem, mint tudjuk, nekik profétái jöhetet-ög is tulajdonítottak, ők voltak a nép tanítói, az előkelő sarjadékok nevelői, a fejedelem tanácsadói s így nem alaptalanul nagy részben nekik tulajdoníthatni azon szép népszerű alkotmányt, melynek akkor párja nem volt Európában. Az etelközi, majd a pusztaszeri szerződés képezi megrendíthetetlen alapját. Szabó Károly történet-tudosunk így nyilatkozik arról, „a vérszerződés legfényesebb bizony-sága a magyar nemzet életrealóságának, a törvényes rendíztelének, a szabadságszeretet- és erkölcsi műveltségnek. Minden magyar büszke önértéssel mutathatja a természetes józanész szülte alkotmányra a IX. században.” Mig Bartal így ír: „a magyar honalapítók törvényei nem valának tudomány nélküli idők jelenségei, hanem az éles és józan elme határozott példányai; valóban méltók arra, mikép beismerjük, hogy Magyarország a fejdelmek korában nem volt barbár.”

Csak két igazi alkotmányos nép van Európában; az angol és magyar. E kettő küzdött évszázadokon át az alkotmány fenntartásáért és sajátosság, hogy mindkét nemzet roppant távolságra egymástól, a XIII. században két gyöngye király: Földtelen János és jeruzsálemi Endre alatt vívták ki a magna chartát és aranybullát, mely utóbbinak 31 pontja biztosítja a magyar nemest a királyok önkénye ellen s jogot ad az ellenállásra. Igaz, hogy nyugot európai hűbéri-rendszer befolyása itt is nagy mérvben kifejlesztette a kiváltságos osztályok tulajdonságát, melyekből a nemzet nagy többsége ki vala zárva, de lassankint a polgárság a királyok pártfogása mellett jogokat nyert, — mig a legújabb időkben a jog-egyenlőség, a szabadság és testvériség szent elvei az egész nemzet közös sajátjává lettek.

(Folyt. köv.)

TÁRCA.

Az ősmagyar vallás.

(Folytatás.)

A magyar mondakör Álmos mesés eredetével kezdődik. Árpád és a hét vezér honfoglalását tartalmazza egész a Zsolt születéséig. Árpád fiának születése rendkívüli örömmel töltö el a nagy honalkotó és nemzete szívére, mert az ifjú nemzet a trónörökösödési viszályoktól mentve lett s hitték, hogy Árpád diós nemzetsége ez új sarjadék által századokig élni és uralkodni fog.

A keresztény költészet jellemvonása. Négy szerént, azonos az ókori pogány költészetel, mert a nép és nemzet azon időben egyjelentéssel bírt, mondja Arany János. A nemzet színejava, bár külsőleg csinosabb, daliásabb, szellemileg ép oly naiv állapotban volt, mint a köznép és ennél fogva természetes, hogy a költészet a nemzeti léttel össze volt forrva s a népdalnokok a keresztény papok ellenhatása dacára is megőrzék a régebbi kor költői hagyományait; ápták a nemzet mondáit; megénekeltek saját koruk nevezetesebb eseményeit. Itt is a történeti költészet virágzásának folytatását látjuk s a királyok mondaköre a történelem kiegészítő részét képezi.

Ámbár ez időszak epikája ugyanaz, mi az ősi volt, mégis lehetlen rajta a keresztény világnézet befolyását észre nem venni. Innen van, hogy a királymonda-kör költőibb részeiben a kereszténység egyik szép vonása, a nők iránti lovagiasság, tündöklik. Béla herceg a pommerani herceggel megív a szép királylány kezéért. Szent László a cserhalmi ütközetben ugyanazt teszi e jutalom reménye nélkül. Majd a vallásos hiedelem legendaszerű alakjainak csodálatos szereplése, mi az őskor eltűnt tündéreinek helyét pótolta, mint szent István, Imre és László szebbnél szebb legendái, új szint és bájt köleszöntöttek az ókor költői termékeinek, sőt a pogánykor óriás hősei is új életviszonyokhoz és keresztény világnézethez

nek, melybe elhelyeztetésére alkalmas lyokról a k

Az eg mellett ad idegen töké vevő kezé magassága nagyságáho

A köl tekintetbe v az egylet mellett az Amennyiben által az egy pitása ezen mely azonban dokolt jelen

A köl hónapra ad delye folyó mellett ugy hatnak. A határnap le kérelmezni.

A köl nak adatok tartozást vi

A köl váltott zálo határidő ut levonása u adósnak ál

Osöd s a kezess zások lefiz Ha e lefiz alatt a mu sítottik, jog logot eladri vonása utá esőtömege

A sz tekintetbe tag fizetési kölesönvevő meg egy képsége teljes bizto

A kö aláírása kö Ami talmát ille kezés köte szabott ka hogy önké bíróválaszt rendeletén tében, a v elrendeltet

Még e

Az tője, lapja lemikus h szerkesztő „A magya mébe ajó megróvásr beküldője, tenni. Ké miatt az érdemesnek egyik a fe a legjobb meggyőző hogy meg folyóirat is közöny maig sen annálkevé érdekében művet esa kesztője e dalom, f között ma során at S ha az vet, de a nyinek a zom. A r mondható és Vidék tént, miv tisztán ir tárgyal,

*) Q önмага leg

nek, melyben ezen, tűz ellen biztosítandó, zálogok elhelyeztetnek, a terménynek romlatlan fentartására alkalmasnak kell lennie. A részletes szabályokról a kezelési utasítások fognak intézkedni.

Az egyet rendszerint ugyanazon kamatláb mellett adja kölcsöneit, melyet az általa felvett idegen tőkéktől fizet, ezen felül azonban a kölcsönvevő kezelési illetéket is tartozik fizetni, melynek magasságát a kezelési költségek és a forgalom nagyságához képest a közgyűlés állapítja meg.

A kölcsönök maximumát a vidéki viszonyok tekintetbe vételével kezdetben (egy bizonyos ideig) az egyet igazgató-bizottságának meghallgatása mellett az egyesület igazgató-tanácsa állapítja meg. Amennyiben később ezen hatáskör az egyesület által az egyetle ruházott: fentebbiek megállapítása esetében az igazgató-bizottságot illeti, mely azonban ebbeli határozatáról mindenkor indokolt jelentést terjeszt a közelebbi közgyűlés elé.

A kölcsönök szabályszerűleg csak három-négy hónagra adhatók: de az igazgató-bizottság engedélye folytán teljesen vagy részletes törlesztés mellett ugyanannyi időre többször is megújíthatnak. A megújítást a kölcsönvevő tag a fizetési határrap lejárta előtt legalább egy héttel tartozik kérelmezni.

A kölcsön határideje lejártával a zálog annak adatik ki, aki a zálogjegyet visszaadja s a tartozást visszafizeti.

A kölcsön határideje lejártával vissza nem váltott zálog, az adósnak tett rövid visszaváltási határidő után eladatik, ahogy lehet s a tartozás levonása után netalán fenmaradt felesleg az adósnak általadatik.

Csőd esetén a zálog csak az egyetli kölcsön s a kezességi kötelezettségekből származó tartozások lefizetése után adatik ki a csődtömegnek. Ha e lefizetés az egyet által kifizetett határidő alatt, a mulasztási kamatokkal együtt nem teljesítetik, joga van az igazgató bizottságnak a zálogot eladni, ahogy tudja, s csak a tartozások levonása után fenmaradt összeget szolgáltatja át a csődtömegnek.

A személyes hitelre adott kölcsönzésnél: a) tekintetbe veendő mindenekelőtt a kölcsönt kérő tag fizetési képessége és készsége; b) továbbá a kölcsönvevő tag által kiállítandó kötvény legalább még egy kezessel is aláíratandó, akinek fizetési képessége a kölcsönvevő összeg erejéig, szintén teljes biztosítékot nyújt.

A kötvényen mind az adós, mind a kezes aláírása két tanu által hitelesítendő.

Ami pedig a kötelezvény, vagy adóslevél tartalmát illeti: abban mind az adós, mind pedig a kezes kötelezik magukat az igazgatóság által megszabott kamat fizetésére s határozottan kijelentik, hogy önként alávetik magukat az egyet szabad bíróválasztási jogának és az alapszabályok azon rendelkezésének, hogy ellenük, fizetési mulasztás esetében, a végrehajtás minden előleges per nélkül, elrendelhető.

(Folyt. köv.)

Még egy pár szó „A magyar ember könyvtáráról.” *)

Az „Abauj-kassai Közlöny” tisztelt szerkesztője, lapja legutóbbi, 14-ik számában szokásos polemikus hangon rója meg a „Kassa és Vidéke” szerkesztőségét, mivel az Pokorny Jenő folyóiratát „A magyar ember könyvtáráról” a közönség figyelmébe ajánlja s pártolásra érdemesnek nevezi. E megróváásra kívánok ezuttal, mint azon ajánló cikk beküldője, néhány tisztán tárgyilagos észrevételt tenni. Két ok van — mint értesültem — amelyek miatt az „A.-k.-Közlöny” nem találja pártolásra érdemesnek a „Magyar ember könyvtáráról”; az egyik a folyóirat szerkesztőjének itt, Kassán, nem a legjobb renomméja, a másik annak politikai meggyőződése. Azonban mindeket ok elégtelen arra, hogy megtagadjuk pártolásunkat a valóban derék folyóirattól. Az első kifogás a közönségre nagyon is közönyös, mint közönyös volt rám, ki különben maig sem ismerem a szerkesztő személyiségét, annálkevésbé annak multját, de azért folyóirata érdekében többször felszólaltam. Ha mi valamely művet csak akkor méltányolunk, ha annak szerkesztője ellen nincs semmi kifogásunk, akkor fájdalom, folyton azon szomorú irodalmi viszonyok között maradunk, melyeknek javításán évek hosszú során át fáradozánk s fáradozunk még maig is. S ha az „A.-k.-Közl.” t. szerkesztője nem a művet, de annak szerzőjét bírálja, akkor csak Berzeinynek a kritikuskora irt epigrammájára hivatkozom. A mi Pokorny politikai meggyőződését illeti, mondhatom, nem osztom nézetét s ha a „Kassa és Vidéke”-ben hallgattam róla, az csak azért történt, mivel azt nem mint politikai közlőnyt, hanem tisztán irodalmi szempontból tettem ismertetésem tárgyául, mint ismeretterjesztő folyóiratot méltat-

*) Quisque suorum verborum optimus interpres. Kiki önmaga legilletékesebb saját szavai értelmezésére. Szerk.

tam s ha ez oldalról sem érdemli ki az „A.-k.-Közlöny” t. szerkesztőjének elismerését, úgy nem mondok mást, csak sunt quidam durae capacitatis! Politikai elveivel ellenkezem, mint ezt az első füzet megjelenésekor is kijelentettem (l. „Sopron” 1876. márc. 18. 11. számát) amidőn még csak gyanítanom engedte, hogy a Sennyey-politikát követi s már megróttam, hogy „az első füzetben a conservatív eszmék utáni rajongás eléggé határozottan jelenkezik. Tiszta Kálmán iránt bizalmatlan” stb. Nem a legszebb következtetésre jogosít fel az „A.-k.-Közlöny” szerkesztője, azon eljárásával, hogy valamely ismeretterjesztő és pedig lézagpótló ismeretterjesztő közlőnytől csak azért vonja meg pártolását, mert annak egy rövid politikai cikke épen más elvek mellett agítal. Ha már megjegyzését kockáztatta „A magyar ember könyvtára” felől, legalább olvasva volna el az egész füzetet, ne csak a politikai részt s aztán a fény- és árnyoldalak összevetése után mondta volna ki nézetét szakavatottan, de ily észrevétellel mint lapja 14-ik számában van, csak ellenmondási visketegségének adott kifejezést.

Szükségesnek találtam e pár észrevételt közölni, hogy ne iparkodjék az „A.-k.-Közlöny” t. szerkesztője önmagát blamirozni, mint ezt jelenleg tette, midőn ily folyóirattól vonja meg pártolását, melynek becsét csak ő nem tudja felfogni, de a fővárosi sajtó legnagyobb részben elismeréssel fogadja.

Ha már használni nem akar az ügynek, úgy ne akarjon legalább annak ártani, ha ugyan hiszi, hogy árthatna. —

Kassán, 1876. ápr. 8.

Ferenczy József.

V e g y e s e k .

— *Ő cs. és ap. kir.* Felsege a Tisza-folyó kiáradása által károsultak azonnali felszámolására magánpénztárából 5000 frtot méltóztatott legkegyelmesebben adományozni.

— *Erzsébet királyné* három-héti távollét után f. hó 5-én érkezett vissza Bécsbe. Az indóházban a király és Rudolf trónörökös várták; mikor a vonat megérkezett, eléje mentek és Nopcsa báró által üdvözöltetve, az udvari waggonba siettek. Rövid váratra a király, karján a királynéval ismét megjelent a perronon. A királyné viruló színben volt. Az indóház előtt nagy néptömeg várta, és igen szívélyesen üdvözölte a hazaérkezett királynét.

— *A m. kir.* igazságügyminiszter a szvidniki járásbírósg mellé végrehajtóvá *Noszticzius Károly* eperjesi lakost nevezte ki.

— *A temetési szertartást* megboldogult püspökünk körül az egri érsek, dr. Samassa József ur ő mlga végezi.

† *Perger János* kassai püspök f. hó 5-én délután 3 órakor, hosszu és kínos haldoklás után, jobblétre szenderült. Magasztos és emelkedett lélekkel várta a halált. — Benne főpapjaink egyik legnemesbire fekszik a ravatalon. Perger János született 1819-ben Zemplémmegyében Csertéz községében. Tanult Ungvárott s 1836-ban Egerben a papnöveldébe lépett. Fölszenteltetvén, 1842-ben Nagy-Kállóba ment káplánnak, honnan másfél év után Egerbe tanulmányi felügyelőül nevezetett ki. 1845-ben nyiregyházi lelkészszé, 1851-ben szabólesi főesperessé lön. 1862-ben egri kanonokká nevezetett ki, honnét 8 év előtt a kassai püspöki székre emeltetett. Mint püspök, mint tanfő, mint író, mint szónok, mint prosaista, mint tudós — egyaránt halhatatlan emléket hagy maga után. Fiatal korában sokat dolgozott a 36—40 év előtti többé-kevésbé conservatív lapokba: a „Nemzeti Ujság”, „Budapesti Híradó”-ba s „Figyelmező”-be, de legothonosabb volt a vallási lapok és vállalatokban. Irályának szépségei őt első prozaistáink közé emelik. Emléket őrzik szellemének művei és szívének szép tettei! — Vagyonának legnagyobb részét (175 ezer forint) közzjóra, alapítványi célokra, fordította. Az örök világosság fényeskedjék neki!

— *A „P. N.”* részvétellel vette a hirt, hogy Perger, kassai püspök, e szelid lelkületű nemes főpap, meghalt.

— *Közszereget-* és *tiszteletben* álló követünk, *Juhász M.* f. hó 9-én a déli vonalattal megérkezett szeretett övéi és tisztelői körébe. Többen már az indóháznál fogadták és üdvözölték a megérkezett.

— *Azon elvi kérdésben:* „hazánk concret viszonyai között fentartandó-e a halálbüntetés?” — az országos jogügyi bizottságnak a büntető-törvény-javaslat tárgyában, ápril 5-én, tartott ülésében, követünk, *Juhász Mihály* is „nem”-mel szavazott. *A kisebbség* vele együtt még *Teleszky* és *Komjáthy* bizottsági tagokból állott.

— *Az országos jogügyi bizottság* f. hó 6-iki ülésében elfogadta a büntető-törvényjavaslat azon intézkedését mely szerint a halálbüntetés zárt helyen nyaktilóval hajtatik végre. Követünk, *Juhász M.* határozottan a nyaktiló mellett volt, ha már

fentartatik a halálbüntetés, mert — ugymond — reméli, hogy az eszközök hiánya is elő fogja mozdítani a büntetésnem eltörlését.

— *A felsőmagyarországi muzeum-egylet* választmányá f. hó 9-én tartott ülésében főt. és mlgos *Perger János* püspök, mint muzeumi alapító tag, sajnós halála fölött fájdalmát jegyzőkönyvileg tolmácsolni, a jegyzőkönyvi kivonatot a főt. káptalannal közölni és a temetésen testületileg megjelenni határozta. Ugyanez alkalommal jóváhagyván az évkönyv tartalmának sorrendje a muzeum ünnepélyes megnyitásának előkészítésére több tagból alakított bizottság választott meg.

— *Helybeli ügyvédek* száma egy derék fiatal ügyvéddel szaporodott. Mint nyíltírti rovatunk alatt látható, Dr. Klupathy Antal köz és váltó ügyvéd városunkban irodát nyitott.

— *Tegnap kísértük* örök nyughelyére városunk egyik derék lakosát, néhai *Török Samuelt*, nyug. cs. kir. megyei törvényszéki tanácsost, hites ügyvédet és Kassa sz. kir. városa bizottsági tagját, *A* megboldogult talpig becsületes magyar ember volt. A sirkertben *Béki S.* ref. lelkész ur emelkedett hangon tartott beszédet mondott fölötte. Legyen békesség az elhunyt porain!

— *Vettük* Torjay György, okleveles gyógyszerész, elhunytáról a gyszajjelentést. A boldogult hült tetemei f. hó 10-én tetettek örök nyugalomra. Béke hamvaira!

— *Az a majomszeretet*, melylyel minket a ami kedves laptársunk agyonszorítani törekszik, valóban komikus, akár tekintsük a kísérleti módokat, akár a tehetetlenséget, mely eléggé elbizakodott és oktalan kákan is esomót keresni törekvő felszámolásával megbénítani akarni törekvéseinket és elfogni tőlünk és talán pártjára édesgetni lapunk támogatót. Egyetlen száma sincs, mely velünk nem foglalatoskodnék. Es sajátságos! Ujjabbidőben határozottan a szabadelvű párt Mentoraként viseli magát s ellenünk formális ellenőrzést kezd gyakorolni a kormány érdekében — jól megjegyzendő — szélsőbali organum létére a kormány érdekében! Hja! mikor a „Közlöny” érdeke ugy hozza magával, hogy a kormányra förmedjen, akkor nem fukarkodik „a gorombáskodások ministeriuma”-féle kifakadásokban sem; mikor ellenben irántunk való jóakarata kimutatásáról van szó, akkor Tisza és kormánya védelme magaslatára emelkedik. Valóságos érdekbarmotrum. Legközelebb is szeretne megcsipkedni, — ha fogna rajtunk, — amiatt, hogy a Pokorny Jenő vállalatát olvasóinknak a legmelegebben ajánlani mertük. Ránk olvas Tisza ellen szóló néhány idézetet a vállalat füzetéből, a hónap történetéből s így végzi: „No amelyik szabadelvű párti lap ily kormányellenes könyvet mer olvasóinak a legmelegebben ajánlani: az lehet minden, csak nem tisztességes.” (lap nemde?) Nekünk erre nincs más észrevételünk annál, hogy — amennyiben mi lapunk 11. számának „Irodalom” című rovata alatt egyenesen és nyíltan kimondtuk, hogy a hol „A magyar ember könyvtára”-ban politikáról van szó, ott az határozottan a Sennyey által hirdettet elveknél hódol s amennyiben lapunk ezelőtti számában a vállalatot nem politikai, hanem irodalmi, társadalmi, ismeretterjesztő cikkei folytán és olvasóságánál fogva ajánlottuk olvasóinknak, — aki komoly meggyőződést tetetteve azt vakmerősködik mondani, mikép „amelyik szabadelvű párti lap ily kormányellenes könyvet stb. az lehet minden, csak nem tisztességes”, aki komoly meggyőződést tetetteve és belsejében turpisságát nem érezve, ezt vakmerősködik mondani, az lehet (mi nem mondjuk: minden) lehet igen fanatikus pártember, de minden esetre és már ennél fogva is egyuttal bornirt. Különbösen érdekes gondolkodni az okokról, melyek a szélbali Közlőnyt így egyszerre a helybeli szabadelvű párt védőriásává növeszték?! Azok az okok rejtik magukban az „A.-k. Közlöny” tisztességét is, amelyből minden „nem-tisztesség”-ünk mellett sem instálunk csak egy mákszemnyit sem.

— *A kir. honvédség számára* szükséges pénztárladák és podgyászládák szállítása ügyében a kiirt pályázatra nyole ajánlat tetetett, a rövid határidő dacára. Minthogy a pályázati kihirdetés botrányosan elkésve jelent meg a hivatalos lapban, a minister a rendtelenség okának kipuhatólása végett vizsgálatot rendelt el. Ekkor kiderült, hogy a késedelem egy hivatalnok hanyag eljárása folytán történt, ki a hirdetést soká hevertette író asztalán. Az illető hivatalnok ellen fegyelmi vizsgálat indított s a pályázat, illetőleg ajánlati hirdetmény meghosszabbított határidővel, t. i. f. hó 20-áig, újra közzé tetetett.

— *Az eperjesi ügyvédi kamara* részéről közhírré tetetik, hogy *Tomka Lajos* ügyvéd Eperjesen, 1876. márc. 22-ik napján bekövetkezett elhalálozása folytán, az ügyvédek lajstromából kitérülte s az utána maradt halaszthatlan teendők teljesítésére *Zsarnay Kálmán* ügyvéd *Eperjesen* lett gondnokul kirendelve.

